

24. ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΓΟΡΤΥΝΟΣ

Ἐφορμὴν εἰς τὴν μικρὰν αὐτὴν σκαφικὴν ἔρευναν ἔδωσεν ἡ κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1957 εὑρεσις τμημάτων πηλίνων εἰδωλίων καὶ σκευῶν κατὰ τὴν μηχανικὴν καλλιέργειαν ἀγροῦ εἰς θέσιν Καννιά, παρὰ τὸ χωρίον Μητρόπολις, πλησίον τῆς ἀρχαίας Γόρτυνος. Τὰ τυχαίως εὑρεθέντα ἀντικείμενα ἦσαν τὰ ἀκόλουθα: Ἐν σχεδὸν πλήρῃ εἰδώλιον θεᾶς μεθ' ὑψωμένων χειρῶν, φερούσης, ὡς σύμβολα, διάδημα καὶ ὄφεις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, τμήμα τῆς κεφαλῆς ὁμοίου εἰδωλίου μετὰ φυλλοειδῶν ἑξαγτημάτων ἐπὶ τοῦ μετώπου ὡς καὶ μέλη ἀναλόγων εἰδωλίων, τμήματα διατηρήτου σωλήνος, τμήμα ἑτέρου σωλήνος μετὰ προσκεκολλημένων αἰγῶν καὶ ἀπεσπασμένον ζεύγος μικρῶν κεράτων. Κατὰ τὴν μικρὰν δοκιμαστικὴν ἔρευναν, ἣν ἐπεχείρησα ὀλίγον μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν κατὰ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1957, διεπιστώθη ὅτι τὰ ἀνωτέρω ἀντικείμενα προήρχοντο ἐκ μικροῦ ὀρθογωνίου δωματίου ἀνήκοντος εἰς μεγαλύτερον οἰκοδόμημα, ἐν μέρει καταστραφέν ὑπὸ τοῦ μηχανικοῦ ἀρότρου. Ἐντὸς τοῦ δωματίου καὶ παρὰ τὸν δυτικὸν τοῖχον αὐτοῦ ἀνευρέθη κατὰ τὴν σκαφικὴν ἔρευναν εὐρὺ δοχεῖον, πιθανῶς θυμιατήριον, καὶ παρ' αὐτὸ μικρὸν ἀκέφαλον εἰδώλιον μετὰ μακρῶν προτεταμένων βραχιόνων περιειλιγμένων ὑπὸ ὄφρα (πίν. 75β). Ἐκ τοῦ αὐτοῦ χώρου περισυνέλεξα πλακίδιον πηλίνον μετ' ἀναγλύφου γυναικὸς φερούσης μινωικὴν ἐσθῆτα, σφριζομένης ἀπὸ τῆς ὀσφύος καὶ κάτω (πίν. 75α), μικρὸν πτηνὸν καὶ κεφαλὴν πηλίνου ταύρου (πίν. 75γ). Λόγω τῶν βροχῶν ἡ ἀνασκαφὴ διεκόπη καὶ ἐκρίθη σκόπιμον, ὅπως αὕτη παραχωρηθῆ εἰς τὴν ἀνασκάπτουσαν εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Γόρτυνος Ἰταλικὴν Ἀρχαιολογικὴν Σχολήν.

Δι' ἀνασκαφῆς τῆς Ἰταλικῆς Σχολῆς ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Καθηγητοῦ Doro Levi γενομένης τὸν Ἰούλιον τοῦ 1958 συνεπληρώθη ἡ ἔξερευνησις καὶ ἀπεδείχθη ὅτι τὸ δωμάτιον, ἐκ τοῦ ὁποῦ προέκυψαν τὰ εἰδώλια, ἦτο ἐγκατεστημένον ἐντὸς ΥΜ Ι ἐπαύλεως. Ἀνεκαλύφθησαν περαιτέρω καὶ ἄλλα εἰδώλια ἢ μέλη τοιοῦτων εἰς παρακειμένους ἱεροὺς χώρους.

Ὡς πρὸς τὴν χρονολόγησιν τῶν ἱερῶν ἀντικειμένων τῆς Γόρτυνος ὑφίσταται φαινομενικῶς ποιά τις δυσκολία: τὰ μὲν ἱερὰ ἀντικείμενα ἀνήκουν ἀσφαλῶς εἰς τοὺς ΥΜ ΙΙΙβ χρόνους, ἐνῶ πᾶσα ἢ λοιπὴ κεραμεικὴ ἐκ τῆς ἐπαύλεως εἶναι ΥΜ Ια. Ἄλλ' ἐντὸς τοῦ κυριωτέρου ἐκ τῶν ἱερῶν χώρων τῆς ἐπαύλεως, ὅπου εὐρέθησαν εἰδώλια, ἀνεκαλύφθη καὶ ψευδόστομος ἀμφορεὺς ΥΜ ΙΙΙβ χρόνων. Ἐπομένως ἔχομεν καὶ ἐδῶ μερικὴν «ἀνακατάληψιν», ὅπως

εἰς τὴν Κνωσὸν καὶ τὰ Γουρνιαί, ἀσφαλῶς δὲ εἰς τὴν τελευταίαν αὐτὴν φάσιν (ΥΜ IIIβ) πρέπει νὰ καταταγῶσι τὰ εἰδώλια τῆς Γόρτυνος. Τοῦτο ἄλλωστε προκύπτει καὶ ἐκ τοῦ πλαστικοῦ τύπου τῶν εἰδωλίων. Πάντα τὰ εἰδώλια μεθ' ὑψωμένων χειρῶν, τὰ προερχόμενα ἐκ Γόρτυνος, ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὴν περὶ τῆς μινωικῆς θεᾶς ἐργασίαν μου (Κρητικά Χρονικά IB', 1958, σ. 195 ἔξ. πίν. Ζ' 1, 2, πίν. Η' 1-3), ὅπου ἐξετάζεται διεξοδικῶς καὶ τὸ ζήτημα τῆς χρονολογίας καὶ τῆς σημασίας των.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΑΛΕΞΙΟΥ

α. Ἀνάγλυφον πλακίδιον θεᾶς μετὰ μινωικῆς ἐσθητικῆς ἐκ τοῦ ΥΜ ΙΙΙ ἱεροῦ τῆς Μητροπόλεως τῆς Γόρτυνος.

β. Εἰδώλιον θεᾶς μεθ' ὑψωμένων χειρῶν ἐκ Γόρτυνος.

γ. Πηλίνη κεφαλὴ ταύρου ἐκ τοῦ ΥΜ ΙΙΙ ἱεροῦ τῆς Γόρτυνος.